

Serijska
akademija
Muhammad Unjir

ISLAMSKI MANAGEMENT

HISTORIJA ISLAMA

UVOD

Hvala i Zahvala pripadaju Allahu ﷻ Gospodaru svih svjetova i neka je Selam i salavat na Njegovog miljenika Muhammeda ﷺ na njegovu časnu porodicu, na njegove ashabe i sve one koji ga slijede do Sudnjeg dana.

Poštovana braćo i sestre, poštovani čitaoci predstavljavamo vam nekoliko brošuri sa Šeri'atske akademije Mus'ab ibn Umejr.

Odmah na početku želimo da se zahvalimo svim profesorima i direktoru medrese bratu Abdurrahmanu na velikodušno ustupljenom čistom (što se tiče autorskih i drugih prava) i djelomično obrađenom materijalu za ove skripte, a zatim želimo da preporučimo ove tekstove svim onim koji su željni čistog i ispravnog znanja i studentima svih Šerijatskih medresa.

Napominjemo da će jedan dio sredstava ostvarenih distribucijom ove skripte biti ustupljen Šeri'atskoj akademiji Mus'ab ibn Umejr, a drugi dio će biti upotrebljen za pokrivanje troškova štampanja i u da'vetske svrhe Inšaallah.

Aktivna Islamska Omladina Linz

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Hvala i zahvala pripada Allahu dželleša'nuhu , a nakon toga salavat i selam na Resula Muhammeda sallallahu alejhi ve sellem, na njegove ashabe Radijellahu anhum, na njegovu časnu porodicu i sve one koji ga slijede do Sudnjeg dana.

Prije svega na samom početku ove naše skromne brošurice u kojoj je jedan dio znanja ili možda uvod u znanje, mi vam srdačno želimo toplu dobrodošlicu, jer je to od sunneta Allahovog Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, što možemo vidjeti iz slučaja kada mu je došao Safvan radijallahu anhu i rekao da želi da uči i da studira šeri'atsko znanje. Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem je rekao: "Dobro došao, o ti koji tražiš znanje!" Dakle, od sunneta je da se poželi dobrodošlica, te vam je mi želimo uz molbu Allahu dželleša'nuhu da nam dadne bereket i da se kasnije širi i uzdiže čisto i ispravno šeri'atsko znanje, a zatim čestitamo vam na odabiru ovoga puta i želimo da budete nasljednici Allahovih ﷺ poslanika, jer kaže Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem: "Učenjaci su nasljednici Allahovih poslanika."

Nasljednici Allahovih poslanika su sa dva aspekta: sa aspekta traženja znanja i sa aspekta prenošenja tog znanja, jer su to radili Allahovi ﷺ poslanici. Dakle, suštinska zadaća Allahovih poslanika je bila prenošenje, dostavljanje i objašnjavanje ljudima Allahove dželleša'nuhu Objave.

وَذِكْرُ فَإِنَّ الذِّكْرَ يُتَنَفَعُ الْمُؤْمِنِينَ

Kaže Uzvišeni ﷻ: "*Opominji, opomena će koristiti vjernicima.*" (Ed-Dariat, 55. ajet)

Učenjaci su knjige uglavnom počinjali hadisom: "Doista se djela vrednuju prema nijjetu..."
Muttefekun alejhi

Šeri'atska akademija Mus'ab ibn Umejr

Predmet : Islamski Management

Predavač: Ebu Jasir

Management

Management je planiranje, a nakon toga izvršavanje onoga što smo planirali kroz iskorištavanje mogućnosti koje imamo, kao i koordinacija ovih mogućnosti zbog ostvarivanja traženih ciljeva sa posredstvom dobre kontrole i usmjeravanja.

Vrste managementa

Nauka u managementu je uznapredovala i ona ima mnogo podvrsta, od kojih neke vrste uzrokuju propast posla, dok neke uzrokuju uspjeh posla:

1) Krut sistem vođenja poslova. Ovaj kruti sistem vodi ka nanošenju štete radnicima i poništava ciljeve zbog kojih se posao i poduzima, pa s toga radnik gubi moral za rad i time se kod njega ubija duh inventivnosti (kreativnost, dosjetljivost, lat. invenire pronaći, pronalazački, izumiteljski).

2) Vođenje poslova utemeljeno na reagiranju. Ovakvo vođenje poslova se temelji na praćenju rada drugih, tako da oni uvijek slijede, a nikada ne vode.

3) Vođenje poslova utemeljeno na ličnosti jedne osobe, tako da se ljudi okupljaju samo zbog ličnosti direktora, a ne zbog posla, pa ako direktor umre, posao će se ugasiti, jer posao zavisi od njega.

4) Vođenje poslova utemeljeno na popuštanju u svakoj situaciji, tako da se takvi ljudi uvijek zadovoljavaju sa trenutnim stanjem. Njih brine interes ljudi kako se oni ne bi bunili, ali zanemaruju interes posla (ovo je prisutno u Bosni).

5) Vođenje poslova na pretjerano uveličavanje stvari što se ogleda u objašnjavanju radnicima da je firma veoma uspješna – bez ikakvih problema, ne otkrivajući probleme, dok je stvarnost suprotna i na kraju se dogodi katastrofa.

6) Vođenje poslova na osnovu potpune ovlasti, i ovako nešto ne biva osim u nemarnom vođenju poslova. Ovlasti su potrebne, međutim, moraju imati ograničenja, tako da ne smije postojati 100 % ovlast, ili da postoji 100 % centralizacija.*

7) Vođenje poslova utemeljeno na međusobnom pomaganju u kojem postoji lijepa veza između direktora i radnika, i u kojoj se odgovornost dijeli u skladu sa potrebom. Odlučivanje u ovom sistemu je zajedničko, a ne pojedinačno kao što kaže Allah ﷻ: "Za one koji se Gospodaru svome odazivaju, i koji molitvu obavljaju, i koji se o poslovima svojim dogovaraju, a dio od onoga čime smo ih opskrbili udjeljuju." (Eš-Šura, 38. ajet)

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٨﴾

8) Vođenje poslova na osnovu raspodjele ciljeva i ono biva u jasnom objašnjavanju ciljeva radnicima, a zatim se vrši raspodjela u izvršavanju ovih ciljeva na radnike, tako da svaki pojedinac brine o ostvarivanju jednog cilja koji predstavlja dio cilja posla.

* Da jedan vodi sve stvari i nikome ne daje nešto da odradi.

Šartovi (uvjeti) uspješnosti vođenja poslova managementa

- 1) Sakupljanje informacija, njihova klasifikacija i podjela po stepenima posla.
- 2) Olakšavanje komunikacije između radnika i uklanjanje prepreka između radnika i uprave.
- 3) Osigurati stimulaciju za radnike, za izvršavanje poslova, a također i kritiziranje i kažnjavanje onih koji uskraćuju u poslu.
- 4) Međusobno povjerenje između radnika i rukovodstva i ostvarivanje lijepe atmosfere u njihovim međusobnim odnosima.
- 5) Spoznaja mogućnosti i snaga radnika i njihovo usmjeravanje u ispravnom pravcu.
- 6) Određivanje obaveza i ovlaštenja, i sprječavanje njihovog međusobnog miješanja i ukrštanja.
- 7) Odlučnost u rješavanju problema i donošenju odluka.

Vrste direktora

- 1) Direktor koji se brine o radu, a zanemaruje radnike; pazi na radno vrijeme, pazi na status rada, ali ne misli o pravima i potrebama radnika, ne razmišlja o tome da sa njima ostvari lijepe odnose, ovakav će uspjeti jedno određeno vrijeme, ali će na kraju propasti.
- 2) Direktor koji brine o radnicima, ali na račun posla. Ovaj je suprotan onom prvom i na kraju će propasti.
- 3) Negativni direktor koji misli samo o svom interesu i ne razmišlja o radnicima, niti poslu, osim ako je to u njegovom interesu.
- 4) Odmjereni direktor koji svakome daje njegovo pravo, a u poslu ne zaboravlja ni sebe. Ovo je uspješan direktor.

Osobine uspješnog direktora

- 1) Povjerenje – ovo je uvjet za uspjeh svakog posla, zato što su direktoru povjerena prava radnika i firme, pa ako on ne bude povjerljiv prava će se izgubiti i posao će propasti. Iskrenost je uvjet uspjeha svakog posla.
- 2) Znanje i iskustvo. Organiziranje poslova uz iskustvo je osnovni uvjet za uspjeh posla.
- 3) Snaga i mogućnost za provođenje ciljeva. Slab čovjek koji nije u stanju da vodi i nadgleda ljude i onaj koji je slab u donošenju odluka – on je samo figura koja sjedi u kancelariji.
- 4) Skromnost u ophođenju sa zaposlenim, međutim, bez pokazivanja slabosti – ne treba da bude suh da se slomi, niti slab da ga pojedu.
- 5) Blagost i strpljenje su osnovni uvjeti za sve one koji nose vodstvo, bez njih nema smisla u vodstvu.

6) Savjetovanje i dogovaranje sa drugima zato što onaj koji drži samo do svog mišljenja na kraju će pogriješiti puno.

7) Priznavanje greške ukoliko se uoči, uz ispriku ako se ogriješi o prava ljudi.

8) Iskrenost uz izbjegavanje laži. Direktor koji laže gubi povjerenje i poštovanje zaposlenih.

9) Oštroumnost i pronicljivost, kako ga ljudi ne bi jednostavno varali. Ovo su osobine uspješnog direktora.

Jednoga dana je kod Osmana ؓ bila skupina ljudi, pa je ušao jedan čovjek, pa Osman ؓ reče: *"A zar se jedan od vas ne stidi, a u njegovim očima se vidi zinaluk."* Nakon što se skup razišao, došao mu je taj čovjek i upitao ga: *»Da li postoji Objava nakon Poslanika, kako si to znao?«* Osman ؓ reče: *"Istinu je rekao Poslanik ﷺ: »Bojte se firaseta (pronicljivosti) vjernika, jer on gleda Allahovim svijetlom.«* – Jednoga dana u doba Omera ؓ su uhvatili kradljivca, pa kada su htjeli da mu odsijeku ruku, rekao je: *"Emirul-mu'minin, tako mi Allaha, prvi mi je put. Pa ga je on udario štapom. »Lažeš nije ti bilo prvi put, jer te Allah ﷻ ne bi osramotio prvi put!«*

Djela onih koji su nas pretekli u dobru

1. Negiranje svoga ega – stalno smatra da nije dovoljno ono šta je uradio, i smatra koliko god radi da uvijek zakida.

2. Oprašta onim koji mu čine nasilje i daje onima koji njemu ne daju.

3. Ne smeta im bila njihova djela kritizirana ili hvaljena, oni rade radi Allaha ﷻ i čekaju nagradu od Njega ﷻ.

4. Njihova prsa su čista od zlobe, zavisti i mržnje spram drugih muslimana.

Načini u upravljanju samim sobom

Čovjek u životu treba da sebi postavi princip da je uspjeh u savladavanju svoje duše, jer je logično da onaj ko ne uspije sa svojom dušom ne može uspjeti ni u životu, a ovo potvrđuju riječi Allaha ﷻ: *"Allah neće izmijeniti jedan narod dok on sam sebe ne izmijeni."* (Er-Rad, 11. ajet)

إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ

Samim tim izmjena može biti samo naprijed, a nikako nazad, zato je potrebno:

1) Da ispunjava sva prava Allaha ﷻ i da se njima potpomaže u svome životu, jer ako čovjek popravi između sebe i Allaha ﷻ – Allah ﷻ će mu popraviti život.

2) Da ispuni svoj razum i svoje misli optimizmom i da očekuje uspjeh – neka mu optimizam kontrolira osjećaje.

3) Pokušaj jasno definirati ciljeve svakog pokreta u svome životu, koji u isto vrijeme moraju biti i realni.

4) Počni sa ostvarivanjem zacrtanih ciljeva izbjegavaj nered i anarhiju u svojim poslovima. Usmjeri svoj trud ka ostvarenju svojih ciljeva i čuvaj se stvari koje će te susretati, a koje bi mogle da te skrenu sa tvoga puta i ispunjavanja cilja.

5) Pretvori planove koje si zacrtao za ostvarenje svog cilja u žive jasne korake i izbjegavaj odgađanje.

6) Pazi da ti vrijeme ne prolazi besposleno, jer s time ti prolazi život. Pokušaj svaki dan da se primakneš svom cilju pa makar i jedan korak.

7) Uredi svoje stanje zapisivanjem sastanaka, termina i sl. Prenosi se da je rekao Poslanik ﷺ. Uredi stanje svog stana, kancelarije, auta i sl. na način koji će ti olakšati njihovo korištenje.

8) Bori se protiv duše kad pokušava da izbjegne ozbiljne poslove, kada želi da se opušta, uživa i sl.

9) Ne zaboravi da je poslova više nego vremena, i ne dozvoli da gubiš vrijeme u razonodi. Prvo radi ono što je najvažnije, zatim ono što je manje važno.

10) Neka ti parola u životu bude; poţurivanje sa činjenjem svakog dobra, jer šta te prođe od života neće ti se više vratiti. Kao što se prenosi u jednom haberu: *"Nema dana, a da ne kaže: »Ja sam novi dan, svjedok sam tvojih djela, pa se okoristi sa mnom, jer ti se ja više nikada neću vratiti do Sudnjeg dana."* Rekao je El Hasan el Basri, rahimehullah: *"O sine Ademov, ti si sastavljen od dijelova; kada god ode jedan dan, ode i dio tebe."*

11) Ako primijetiš da imaš neki loš običaj ili nešto što te sprječava u ostvarenju ciljeva – poţuri da ga zamijeniš za nešto što je bolje i ne dozvoli da običaji preuzmu kontrolu nad tobom, jer duša je onakva kakvu je navikneš (ona je poput djeteta – kako ga navikneš, takvo je).

12) Budi principijelan i ne dozvoli da te poljuljaju bilo kakve sumnje ili problemi, jer kolebljiv čovjek ne može uspjeti u životu.

13) Neka ti traženje istine bude osnova u životu i prihvati je pa makar ti došla i od mlađeg ili čak od onoga koga mrziš. Obznani istinu mudro i kulturno. Kloni se nifaka i svih njegovih vrsta i oblika. Budi odlučan na raskrsnici između istine i zablude.

14) Prihvati produkte svoga rada hrabro, strpljivo, postojano i odgovorno. Za sve što te zadesi traţi nagradu samo od Gospodara ﷻ, a ispred sebe stavi kao parolu riječi Allahovog Poslanika ﷺ: *"Znaj da ono što te je snašlo nije te moglo zaobići, a ono što te zaobišlo nije te moglo snaći."* Izbjegavaj tugovanje i kukanje, jer je to svojstvo slabića.

15) Nemoj da tvoja ličnost bude poput prozirnog stakla (ko god te pogleda vidi sve iza tebe), jer svijet je prepun radoznalih i loših. Na svoju ličnost postavi čvrsta vrata i pouzdanog čuvara koji provodi tvoje naredbe i otvara ta vrata u odgovarajuće vrijeme koliko je to potrebno, i koji ih ne otvara, osim onome koji je dobrodošao, a zatvara kada je to neophodno. Ovo od tebe iziskuje da kontroliraš svoju dušu i osjećanja i da ne reagiraš na svaku provokaciju i izazov, nego da imaš filtere kroz koje prolaze tvoje reakcije.

16) Neka ti uzor u životu bude Muhammed ﷺ, i rješenje za sve u životu traži u Sunnetu Poslanika ﷺ.

17) Neka ti ličnost bude interesantna po potrebi duhovita, bez pretjerivanja, a kad ti dođu problemi nasmiješi im se, jer ti tuga neće koristiti.

18) Pazi se sanjarenja i utopije, jer su to fatamorgane, a nemoj biti ni potpuni pesimista, nego budi sredina.

19) Čuvaj se rasipništva i raskoši. Uzmi od dunjaluka što ti je neophodno da bi ostvario svoje ciljeve, jer onaj ko postanje rob strasti i raskoši ne može ih napustiti.

20) Znaj da svaki čovjek ima svojstva kvalitete i nedostataka! I od ljudi svako najbolje poznaje samog sebe. Pametan i oštrouman je onaj koji svoj život rad i profesiju uskladi sa svojim kvalitetom i udalji se od slabosti.

Kako kontrolirati sam sebe?

Nema ništa teže čovjeku od samokontrole – kako promijeniti ružna svojstva i na njihovo mjesto se okriti lijepim osobinama? Od Ebu Hurejre رضي الله عنه se prenosi da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: *"Nije junaštvo u hrvanju (dvobojima), nego junak je onaj koji se strpi pri svojoj srdžbi."* (Muttefekun alejhi) Bilo koji lični postupak ako se analizira, vidjet ćemo da iza njega stoji neka psihička osobina, da bi čovjek mogao da se uzdigne svojim ponašanjem i da preuzme kontrolu nad svojim postupcima mora se osvrnuti na svoje osobine. Zato Uzvišeni ﷻ kaže: *"Uspio je samo onaj ko je očisti, a biće izgubljen onaj ko je na stranputicu odvodi!"* (Eš-Šems, 9/10. ajet)

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا ﴿٩﴾ وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ﴿١٠﴾

Priroda duše je da se suprotstavlja svim promjenama koje mijenjaju njeno stanje, to s toga što je stanje duše proizišlo iz uvjerenja koje ona ima. Borbom protiv samog sebe, vježbom i upornošću čovjek je u stanju da promjeni svoju dušu, kaže jedan od prethodnika: *"Vodio sam na silu svoju dušu prema Allahu ﷻ, a ona je plakala sve dok se nije usmjerila prema njemu smijući se."*

Oblici ne kontroliranja duše

1) Prolongiranje i odgađanje stvari koje moraš uraditi odmah zato što voliš rahatluk i odmaranje.

2) Dvoumljenje i neodlučnost kod želje da nešto uradimo iz straha da nećemo uspjeti.

3) Nemogućnost prihvatanja kritike i ljutnja zbog sitnih stvari.

4) Nepostojanje koncentracije prilikom rada.

5) Tovarenje na dušu onog što nije u stanju da ponese – što vodi ka ne smirenosti i gubljenju ravnoteže.

6) Nepovjerenje u dušu i ne ustrajnost u poslovima.

Kako liječiti svoju dušu od negativnosti i prolongiranja rada?

- 1) Spavaj koliko je dovoljno bez pretjerivanja i kamo sreće da legneš rano sa abdestom.
- 2) Ustani rano i izbjegavaj izležavanje.
- 3) Ne dozvoli da te prođe sabah namaz u njegovo vrijeme sa džematom.
- 4) Ne zaboravi jutarnji zikr, jer je on ključ sreće tvog dana.
- 5) Isplaniraj dnevni plan smireno i po mogućnosti ponovo ga analiziraj.
- 6) Gledaj da ti program bude što raznovrsniji i da u njemu bude stvari koje voliš, a za koje smatraš da će se ostvariti, te s njima počni.
- 7) Kreni sa ostvarivanjem zacrtanog programa – počni sa dovom izlaska iz kuće i dovom ulaska u prijevozno sredstvo.
- 8) Nasmiješi se svakom koga sretnješ od svoje braće nakon što im nazoveš selam. Velika je greška pri selamu okrenuti glavu od brata u stranu.
- 9) Radi na tome da posao završavaš dio po dio, tako da u jednom danu uspiješ kompletirati zacrtani program; ništa ne ostavljaš za sutra.
- 10) Kada se vratiš kući našali se i poigraj sa ukućanima; ženom i djecom, – a lijepo bi bilo da im doneseš i kakvu hediju. Onome kome je dan bio uspješan nagradi, pa makar lijepom riječju, a onog koji je bio ne uspješan, ohrabri, da prebrodi neuspjeh.
- 11) U svom programu odvoji vremena za odmor, pa makar malo.
- 12) Učestvuj sa svojim prijateljima, komšijama i rođacima u njihovim slavljkima i žalostima na odgovarajući način!

Petnaest metoda građenja lijepih odnosa sa drugima

Ovu stvar trebaš kao čovjek, a posebno kao da'ija. Kako da iznađeš načina da ljudi vole da rade s tobom i da ti voliš raditi sa ljudima? Ima stvari koje su u čovjeku urođene, a ima stvari koje se mogu steći. Mi ćemo govoriti o onim stvarima koje trebamo steći. Kroz ove metode ti liječiš sam sebe:

- 1) Popravi odnos između tebe i Allaha ﷻ, Allah ﷻ će popraviti odnos između tebe i ljudi. Ovo je bio savjet koji je često korišten kod učenjaka, ovaj savjet postoji i u Kur'anu, kaže Allah s.v.t.: *"I On je sjedinio srca njihova. Da si ti potrošio sve ono što na Zemlji postoji, ti ne bi sjedinio srca njihova, ali je Allah sjedinio, - On je zaista silan i mudar."* (El-Enfal, 63. ajet)

وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلَّفْتَ

بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٣﴾

Također hadis u kome Allah ﷻ kaže Džibrilu a.s.: *"Ja sam zavolio tog i tog roba..."* Selefu salih su znali govoriti: *"Ja prepoznajem svoj grijeh na ženi ili na svojoj jahalici."*

2) Istraživanja čovjekove psihe dokazala su da svaki čovjek ima poseban karakter, a ti moraš upoznati karakter svake osobe sa kojom surađuješ da bi mogao, shodno karakteru, surađivati sa njom. Putem ovoga stvara se međusobno povjerenje; ima ljudi koji se nikad ne šale i ne prihvataju da se iko šali sa njima, a ima osoba koje vole šalu, pa ako se sretnu te dvije osobe, one nikako ne mogu zajedno. Ima ljudi koji su uvijek namrštena lica, takva mu narav, pa mi nećemo misliti da je on nešto zbog nas ljut, ali ljudi to ne prihvataju. Ovi se karakteri ispoljuju posebno kada više ljudi živi u jednoj kući. Moraš voditi računa o svojstvima koja ima tvoj brat da bi mogao živjeti, odnosno raditi sa njim.

3) Stavi sebe u položaj drugih, zatim im reci ono što bi volio da čuješ i ponašaj se prema njima onako kako bi volio da se oni ponašaju prema tebi.

4) Uvijek se osmjehuj, a posebno u teškim i opasnim situacijama.

5) Pazi na svoju smirenost, a posebno u slučaju provokacije, sjetite se savjeta Poslanika ﷺ kada je čovjeku savjetovao tri puta: *"Ne ljuti se, ne ljuti se, ne ljuti se."*

6) Uvijek misli na prava, osjećaje i potrebe drugih ljudi, sjeti se govora Allaha ﷻ: *"Samo Allahovom milošću ti si blag prema njima; a da si osoran i grub, razbjegli bi se iz tvoje blizine."* (Ali 'Imran, 159. ajet)

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لَئِن لَّهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ

7) Pažljivo biraj svoje riječi, a posebno u prvom susretu i neka se na tebi vidi radost tokom prvog susreta, jer se ljudi vrednuju i ocjenjuju po utisku koji ostave u prvom susretu. Čuvaj se mrkog pogleda i namrštenog lica, pa makar govorio blage riječi.

8) Ako atmosfera ne odgovara za otpočinjanje određene teme, tu temu treba odgoditi za odgovarajuće vrijeme.

9) U toku svog izlaganje pokušaj izbaciti neki lijep primjer, šalu ili prigodnu izreku, ali nemoj dopustiti da se s tim pretjera u tvom govoru, kao kad daješ sol u hranu.

10) Lijep poklon, makar bio i mali raduje ljude i njime se pridobijaju njihova srca. U hadisu se kaže: *"Dajte međusobno jedni drugima poklone, voljet ćete se!"*

11) Širenje selama i odgovor na pozdrav. Nemojte biti kao neki ljudi koji kada se pozdrave gledaju čovjeka začuđeno!

12) Izvršavanje obećanja i iskren govor čine da te ljudi zavole, a čuvajte se laži, jer ona obara autoritet i ugled, i povjerljivost ljudi se njome gubi.

13) Jednostavnost i nezaduživanje drugih u međusobnim odnosima, uz uređenje životnih stvari ti donose poštovanje drugih.

14) Čistoća tijela, usta i odjeće, i lijep miris, sve te stvari čine tvoje ophođenje sa drugim ljudima opuštenim i ljudi ne bježe od tebe.

15) Plemenitost makar bila i mala čini da te ljudi zavole (findžan kahve ili bombona mnogo znače za pridobijanje ljudi i čini da te oni zavole).

Sastanci tokom posla

Sastanci su od najvažnijih sredstava od kojih se zajednički rad upotpunjuje i čini uspješnim, svejedno da li taj posao bio privremen ili stalni.

Koristi sastanaka

- 1) Sastanci u bilo kojoj organizaciji, instituciji potpomažu međusobnoj razmjeni iskustava.
- 2) Tokom sastanaka se vrši predstavljanje najnovijih i najtačnijih zadataka iz najvjerodostojnijih izvora.
- 3) Sastanci daju priliku svima da učestvuju u donošenju odluka što doprinosi podizanju poleta u njihovom izvršavanju i radu po njima.
- 4) Sastanci oživljavaju duh potpomaganja među kolegama.

Vrste sastanaka

- 1) Sastanci kojima se cilja sakupljanje podataka što potpomaže štednji vremena i truda.
- 2) Sastanci kojima se cilja donošenje odluka.
- 3) Istraživački i naučni sastanci. U toku ovih sastanaka se mogu formirati, obrazovati komisije – zaduženi za sakupljanje stručnih informacija.
- 4) Van redni sastanci koji se odvijaju po potrebi.
- 5) Rutinski ili redovni sastanci na kojima se razmatra plan rada u instituciji. (Postoje i druge vrste sastanaka)

Kako da sastanak bude produktivan

Da bi sastanak bio produktivan ili da bi dao plodove mora se njegov plan isplanirati prije njega (da ima dobru pripremu), da se dobro vodi i da se nakon njega vrši kvalitetna kontrola izvršavanja odluka.

Faktori uspjeha sastanka u okviru pripreme sastanka

- 1) Sastanak se ne saziva osim u slučaju potrebe, jer će u suprotnom takav sastanak biti gubljenje vremena truda i sredstava.
- 2) Mora se odrediti cilj sastajanja prije sazivanja sastanka.
- 3) Mjesto i vrijeme sastanka moraju se jasno odrediti, pri tome pazeći da vrijeme i mjesto odgovaraju ljudima koji se sastanu.

4) Mora se napraviti dnevni red sastanka.

5) Dnevni red i cilj sastanka se moraju dostaviti učesnicima sastanka u odgovarajuće vrijeme.

6) Organizatori sastanka moraju pripremiti sljedeće stvari: udobno mjesto sastanka, zagrijavanje mjesta ako je hladno, papire i olovke, hranu i piće u slučaju dužeg sastanka...

7) Svaki učesnik sastanka treba se fizički, psihički, intelektualno spremati sa informacijama za sastanak.

Faktori uspjeha tokom sastanka

1) Pridržavanje svih prisustvovanju sastanka u određeno vrijeme i na određenom mjestu.

2) Prisustvovanje sastanku na aktivan-živ način.

3) Nazivanje selama prisutnima na islamski način.

4) Počinjanje sastanka sa zahvalom Allahu ﷻ, salavatom na Poslanika ﷺ, a nema smetnje ni da se prouči nekoliko ajeta iz Kur'ana.

5) Međusobno upoznavanje prisutnih, ako se prije nisu poznavali.

6) Biranje vođe sastanka i pisara ukoliko nisu odabrani prije.

7) Napominjanje prisutnim cilja sastanka i dnevnog reda.

8) Preciziranje kraja sastanka kako bi svako znao kada će kraj.

9) Davanje svakom učesniku prilike da učestvuje u sastanku sa svojim mišljenjem, po pravdi – nikoga ne zakidati.

10) Vođenje pažnje da se ne izade iz teme zbog koje smo se okupili.

11) Donošenje odluke u skladu sa statutom po principu većine – po redoslijedu kako se statut donosi.

12) Upozorenje učesniku koji otvori temu kod koje je već donesena odluka na lijep način da je ne otvara.

13) Na kraju sastanka se izlažu zaključci i donesene odluke.

Faktori uspjeha nakon sastanka

1) Davanje zaključka sastanka svakom učesniku.

2) Onima koji nisu prisustvovali sastanku poslati odluke koje se njih tiču.

3) Lijepo opraštanje nakon završetka sastanka.

4) Uspostavljanje plana za izvršenje donesenih odluka, kontrolu njihovog stanja i procjenu izvršenja cilja – da li su izvršili cilj.

Razlozi propadanja sastanka

1) Nejasnoća cilja učesnicima sastanka.

2) Nedovoljna organiziranost planiranja sastanka (ne postavljanje dnevnog reda, niti potreba sastanka).

3) Loše obavještavanje učesnika o dnevnom redu, cilju sastanka, vremenu i mjestu održavanja.

4) Ne prisustvovanje sastanku u dogovoreno vrijeme na dogovorenom mjestu.

5) Izabiranje vremena (termina) koje nije pogodno (adekvatno) za sastanak, ili da ne bude dovoljno vremena za sastanak.

6) Neraspoloženje učesnika sastanka ili razlozi psihičkog i fizičkog umora, nedostatak informacija vezanih za temu sastanka – kako bi se dalo adekvatno rješenje – pa će osobe na sastanku zaspati ili će lupati o temi bez razmišljanja, pa je njihovo odsustvo bolje, nego prisustvo.

7) Zauzetost osoba sa stvarima koje nisu vezane za sastanak kao npr. odazvati se na telefonski poziv, mnogo kretanja u toku sastanka ili da međusobno razgovaraju o drugim stvarima, sašaptavaju se ili crtanje i šaranje itd.

8) Završavanje sastanka bez kvalitetnog rješenja ili zaključka, ili učesnicima sastanka nije jasno šta bi trebao biti zaključak sastanka.

9) Širenje loše atmosfere za vrijeme trajanja sastanka, kao npr. ljutnja, drskost, neozbiljnost, nemarnost itd.

10) U toku sastanka postignuto je adekvatno rješenje koje stoji na papiru, ali nedostaju adekvatne osobe za njegovo provođenje u praksi.

Historija Islama

Život Allahovog Poslanika ﷺ zadnjih dana života

Na našem današnjem prvom predavanju iz historije Islama, draga braćo i sestre, govorit ćemo o zadnjim danima života najodabranijeg Allahovog ﷺ stvorenja Muhammeda ﷺ i njegovoj smrti, koja je najveće iskušenje što se desilo u Ummetu Poslanika ﷺ.

Poslanik ﷺ je bio na hadždžu 10. H.g. i nakon toga, u zu-l-hidždžu pred kraj, došao je u Medinu.

U mjesecu seferu 11. H.g. spremio je vojsku pod vodstvom Usame ibn Zejda ﷺ da krenu prema području Jordana, a to je područje Šama gdje su se nalazili Vizantijci. Slanje ove vojske je bilo zbog toga što je Zejd ibn Haris ﷺ, otac od Usame ﷺ, bio ubijen u Bici na Muti, pa je Allahov Poslanik ﷺ spremio vojsku među kojom je bio i Omer ibn Hattab ﷺ, a pored toga postavio je Usamu ibn Zejda ﷺ da bi uzeo osvetu za ubistvo svoga babe i ubistva ostalih ashaba ﷺ, među kojima je bio Džafer ibn Ebi Talib ﷺ koga je Allahov Poslanik ﷺ izuzetno volio.

Međutim, baš u tom momentu, u vremenu sefera, desilo se da je Allahov Poslanik ﷺ osjetio bol u stomaku koji se proširio i na glavu.

Dvije sedmice prije smrti, Allahov Poslanik ﷺ, oko pola noći otišao je na Bekiju¹ i zamolio Allaha ﷻ da oprostí umrlima u Bekiji.

Kada se vratio te večeri dočekala ga je Aiša, radijallahu anha, i noćio je kod nje.

Ujutro se razbolio, a to je bilo četrnaest dana prije njegove smrti, tada su mu počeli bolovi, te je govorio Aiši, radijallahu anha: "Tako mi Allaha, osjećam bol u stomaku i osjećam gorčinu onog zalogaja kojeg je otrovala židovka sa Hajbera."

U hadisu se prenosi, kada je Allahov Poslanik ﷺ uzeo zalogaj od ovce da jede, da ga je taj zalogaj obavijestio da je otrovan.

Zatim u drugom hadisu se prenosi da je Bišr ﷺ, jedan od ashaba, umro od ovog trovanja.

Abdullah ibn Mes'ud ﷺ je smatrao da je Allahov Poslanik ﷺ poginuo kao šehid, pa kaže: "Da se zakunem devet puta da je Allahov Poslanik ﷺ šehid, draže mi je, nego da se samo jedanput zakunem da je Poslanik ﷺ preselio običnom smrću."

Abdullah ibn Mes'ud ﷺ je bio ubijeđen da je Allahov Poslanik ﷺ preselio kao šehid i da mu je Allah ﷻ spojio stepen nubuvveta² sa stepenom šehadeta, i da je to velika počast za Allahovog Poslanika ﷺ.

Međutim, i pored jakih bolova Poslanika ﷺ možemo vidjeti pravednost Allahovog Poslanika ﷺ kako u toj agoniji pita kod koje žene mu je danas red da je posjeti, pa je došao kod Mejmune, radijallahu anha, ali je osjećao jake bolove i zatražio je od svih svojih žena da mu dozvole da bude kod Aiše, radijallahu anha, u ovoj bolesti.

Sama Aiša, radijallahu anha, kaže da je Allahov Poslanik ﷺ tražio dozvolu od ostalih žena da boluje u mojoj kući, pa su mu one dozvolile.

Prenosi Mesruk³ ﷺ od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: "Kada se Allahov Poslanik ﷺ razbolio i počeo da boluje, u njenoj kući neprestano su se okupljale njegove žene i slušale ga. Pa je jednom prilikom došla Fatima, radijallahu anha, i sjela je pokraj njegove desne strane, pa joj je Poslanik ﷺ šapnuo na uho, a ona je počela plakati, zatim joj je ponovo šapnuo, a ona se nasmijala."

Pa kad je ustala Fatima, radijallahu anha, Aiša, radijallahu anha, joj je rekla: "Tako ti Allaha, obavijesti me šta ti je rekao Poslanik ﷺ?" – kaže Fatima, radijallahu anha: "Neću da izdam tajnu Allahovog Poslanika ﷺ." – pa kada je Allahov Poslanik ﷺ preselio Aiša, radijallahu anha, ju je ponovo upitala: "Allaha ti, reci mi šta ti je rekao Allahov Poslanik ﷺ?" Pa je rekla Fatima,

¹ Mezarje istočno od mesdžida.

² Poslanstvo.

³ Nije mu se znalo porijeklo.

radijallahu anha: "Sada ti mogu reći: "Obavijestio me je da je Džibril ﷺ dolazio svake godine i preslušavao ga jedanput Kur'an, a da je te godine došao da ga presluša dva puta."

Pa je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Ne vidim da je to i radi čeg drugog, nego zbog kraja moga života." A ja sam zaplakala, pa kad me je vidio Poslanik ﷺ, rekao mi je: "Zar se ne raduješ da budeš prvakinja u Džennetu i da budeš prva koja će iz moje porodice preseliti meni." – pa sam se nasmijala.

Uistinu, bilo je onako kako je nagovijestio Allahov Poslanik ﷺ i to je bila mu'džiza Allahovog Poslanika ﷺ.

U četvrtak osmog rebiu-l-evvela Allahov Poslanik ﷺ je posljednji put sa svojim ashabima ﷺ klanjao podne-namaz. Šta se desilo ujutro tog četvrtka?

Bilježi Ez-Zuhri, rahimehullah, od Abdullaha ibn Mes'uda ﷺ da su došli ashabi ﷺ kod Allahovog Poslanika ﷺ, pa im je on rekao: "Pridite mi da vam napišem knjigu!" – Pa su ashabi počeli da se raspravljaju i dižu svoje glasove.

Jedni su rekli: "Imamo knjigu Kur'an, šta hoće Allahov Poslanik ﷺ." – A drugi su rekli: "Neka diktira šta hoće da se napiše." – Pa je Poslanik ﷺ rekao: "Idite!"

Ono što je htio Allahov Poslanik ﷺ jeste, da kaže da brigu o muslimanima preuzme Ebu Bekr ﷺ.⁴

Šta je dokaz što je Allahov Poslanik ﷺ htio da Ebu Bekr ﷺ bude halifa? – Jeste hadis kojeg prenosi Asim ibn Muhammed od Aiše, radijallahu anha, koja kaže: "Rekao je Allahov Poslanik ﷺ: "Htio sam da pošaljem ljude po Ebu Bekra ﷺ da mi ga dovedu i da mu dam sva ovlaštenja." – da ne bi neko poslije došao i rekao nešto protiv Ebu Bekra ﷺ ili da neko poželi ovu stvar, ko ne smije da je poželi.

Ovaj hadis je vjerodostojan i Allahov Poslanik ﷺ nije htio da se desi iza njega razilaženje među muslimanima.

Sada ćemo navesti dokaze koji upućuju da je Ebu Bekr ﷺ od strane Allahova Poslanika ﷺ indirektno postavljen za halifu, jer islamski učenjaci su se razišli da li je hilafet Ebu Bekra ﷺ direktno tekstom – riječima Allahova Poslanika ﷺ objašnjen ili je indirektno, što znači: postupci Poslanika ﷺ upućuju da je on želio Ebu Bekra ﷺ. Ono što je ispravno jeste da je bilo indirektno. Mada ima učenjaka koji kažu da je tekst (nas) jasna stvar i da je Allahov Poslanik ﷺ htio da dovede Ebu Bekra ﷺ i da mu kaže: "Ti si ovlašten za stvari muslimana!"

Jedan od tih dokaza jeste hadis od Džubejr ibn Mu'tima ﷺ koji kaže: "Došla je žena u vremenu Poslanika ﷺ i tražila neku stvar od njega, pa joj je rekao da ide i da dođe kasnije." A ona je upitala: "A šta ako te ne nađem,⁵ Allahov Poslaniče?" A on ﷺ reče: "Obrati se Ebu Bekru!" Što znači – ko zamjenjuje Allahova Poslanika ﷺ, razumije se iz samih riječi.

U četvrtak 8. rebiu-l-evvela izašao je Allahov Poslanik ﷺ da klanja podne-namaz i tada je održao zadnji govor muslimanima koji je bio izuzetno jak i žalostan za muslimane i on (govor) je, na neki način, zamjena za ono što je htio pismeno da ostavi. Ovaj govor prenosi nekoliko ashaba, između ostalih, to su Ebu Se'id el-Hudri, Ibn Abbas, Ummu Seleme, Aiša ﷺ i dr.

Bilježi Ubejdullah ibn Abdillah ibn Utbe ibn Mes'ud od Aiše, radijallahu anha, koja kaže da je Poslanik ﷺ prije smrti na pet dana održao ovaj govor, nakon kojeg se bolest još više pogoršala – imao je temperaturu, pa je rekao: "Pospite me vodom!" – jer je padao u nesvijest zbog žestine bolesti.

Kaže Ummu Seleme, radijallahu anha: "Izašao je Allahov Poslanik ﷺ u mesdžid vođen od strane Ibn Abbasa i Alije ibn Ebi Taliba, popeo se na mimber i od stvari, koje je podvukao na hutbi jeste to da je obavijestio o vrijednosti Ebu Bekra ﷺ nad ostalim ashabima." Između ostalog kazao

⁴ Šije žele da kažu da je Poslanik ﷺ htio da ostavi hilafet Aliji ibn Ebi Talibu ﷺ, međutim, hadis u Buharijevom Sahihu je jasan kao sunce. Prenosi se da su Abbas ﷺ i Alija ﷺ neprestano bili uz Poslanika ﷺ – i kada bi hodao i kada bi bio u mesdžidu oni su bili kod njega. Također se bilježi u Buharijevom Sahihu da je Abbas ﷺ rekao Aliji ﷺ: "Alija, idi Poslaniku ﷺ i traži od njega da nam kaže da li ova stvar pripada nama poslije njegove smrti ili ne pripada." – pa kaže Alija ﷺ: "Tako mi Allaha, neću otići pitati Allahovog Poslanika ﷺ – ako bude pripadala nama, on će nam reći, a ako ne bude, to znači ništa od toga, jer ako bi ga otišao pitati, pa nam on kaže da ne pripada – nikada nam poslije neće pripasti."

⁵ Mislila je na smrt.

je: "Allah je dao robu da izabere između Allaha i dunjaluka, pa je rob izabrao ono što je kod Allaha." Niko od prisutnih nije shvatio šta je Allahov Poslanik ﷺ htio reći, osim Ebu Bekra ؓ, pa je Ebu Bekr ؓ zaplakao, a ashabi ؓ su se začudili zašto plače.

Ebu Bekr ؓ je rekao da je Allahov Poslanik ﷺ izabrao smrt. Poznato je da nijedan poslanik nije umro dok mu nije ponuđeno da izabere između života i smrti, kao što se navodi u hadisu.

Ovo je Aiša, radijallahu anha, znala i u posljednjim momentima, čula je Allahovog Poslanika ﷺ kada je rekao: "Ne, hoću Ahiret." – i tada sam shvatila da Allahov Poslanik ﷺ umire i da je izabrao Ahiret.

Na mimberi Poslanik ﷺ je rekao da je imetak Ebu Bekra ؓ najviše koristio muslimanima, zatim je naredio da se sva vrata, koja su bila na mesdžidu Allahovog Poslanika ﷺ, zatvore, osim vrata Ebu Bekra ؓ, što jasno upućuje da je Ebu Bekr ؓ taj koji će predvoditi muslimane u namazu, a i svakako u dunjalučkim poslovima, što je jasan išaret o vrijednosti Ebu Bekra ؓ.

Od ovog dana Allahov Poslanik ﷺ više nije mogao da predvodi džemat i muslimane.

Poslanik ﷺ je naredio jednom od ashaba Ibn Zum'a ؓ na jednom od namaza, nakon ovog četvrtka, da muslimani klanjaju, pa je izašao ovaj ashab i vidio je Omera ibn Hattaba ؓ, pa mu rekao: "Idi i klanjaj namaz, rekao je Allahov Poslanik ﷺ!" Pa je ustao Omer ؓ da predvodi namaz. Kad je Poslanik ﷺ čuo za to da Omer ؓ hoće da klanja, naredio je da stane i rekao je: "Gdje je Ebu Bekr?" A oni su rekli: "Još nije došao." Zatim su otišli po Ebu Bekra ؓ da dođe, kako bi predvodio namaz. Pa se Omer ؓ naljutio nakon namaza i rekao ovom ashabu: "Tako mi Allaha, ja sam prišao pred džemat samo zato što sam mislio da je Poslanik ﷺ rekao." A on odgovori (Ibn Zum'a ؓ): "Nije to rekao, nego mi je rekao da se uspostavi namaz, ali pošto nisam vidio Ebu Bekra ؓ vidio sam tebe da si najodabraniji da predvodiš džemat."

U ovom slučaju se jasno precizira da halifa treba da bude Ebu Bekr ؓ. Također, ovdje imamo jasan tekst po pitanju imameta u namazu – prenosi se od Ubejdullaha ؓ, a on od Aiše, radijallahu anha, kada je Allahov Poslanik ﷺ bio na samrtnoj postelji, rekao je: "Naredite Ebu Bekru da klanja kao imam pred narodom!" Pa kaže Aiša, radijallahu anha: "Allahov Poslaniče, Ebu Bekr je čovjek blag i čovjek mekanog srca, jer nije mogao učiti Kur'an, a da ne plače i ne bi mogao klanjati, naredi da neko drugi klanja!" Pa je ponovio Allahov Poslanik ﷺ: "Naredite Ebu Bekru ؓ neka on predvodi ljude!" Aiša, radijallahu anha, je opet rekla: "To je bio razlog što sam pomislila da će ljudi zamrziti Ebu Bekra ؓ, jer kako se mogu zadovoljiti sa nekim da ih predvodi nakon Poslanika ﷺ." Kada je i treći put Poslanik ﷺ rekao i kad je ona odbila, rekao je: "Vi ste kao one prijateljice Jusufa ؑ." Pa je na kraju poručeno Ebu Bekru ؓ da klanja i da predvodi muslimane u džematu.

Nakon tog podne-namaza ostao je kod Aiše, radijallahu anha, čitava tri dana (petak, subota, nedjelja) i nije se pojavljivao.

U ponedjeljak na sabah-namaz ashabi ؓ su se postrojili da klanjaju i kada je krenuo Ebu Bekr ؓ pred džemat vidjeli su kako se odgrnuo zastor sa prozora Aiše, radijallahu anha, i vidjeli su Poslanika ﷺ kako im se smiješi.

Pogledao ih je Allahov Poslanik ﷺ zadnji put i ashabi ؓ njega, nasmiješio im se i kada su ga vidjeli kako lijepo izgleda i kako je veseo, svi su pomislili da je prebolio bolest i da mu je bolje, pa je Ebu Bekr ؓ krenuo da iziđe iz mihraba, a Poslanik ﷺ mu je išaretom rekao da ostane i da klanja, jer on neće prisustvovati namazu zbog bolesti.

Klanjali su, tako da je ovo bio razlog da je Ebu Bekr ؓ otišao iz Medine. Zovnuo je svoju kćerku Aišu, radijallahu anha, i rekao da ode u predgrađe Medine kod druge žene, pošto je bilo njeno vrijeme, jer je mislio da je Allahov Poslanik ﷺ ozdravio, tako da je otišao. Nije bio tu kad je Poslanik ﷺ preselio. Nakon toga Poslanik ﷺ je dobio još veće bolove.

Ibn Mes'ud ؓ prenosi ovaj događaj i kaže: "Ušao sam kod Allahovog Poslanika ﷺ, pa sam ga dodirnuo i rekao mu: "Zaista imaš velike bolove." Reče: "Da, međutim, moji bolovi su kao bolovi dvojice vas." Pa sam rekao: "A imaš li duplu nagradu?" Reče: "Da, tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, nema nijednog čovjeka muslimana da će ga zadesiti iskušenje, bilo bolest ili nešto drugo, a da ga Allah neće očistiti i dati da spadnu sa njega grijesi kao što lišće spada s drveta."

Kaže Aiša, radijallahu anha: "Nikada nikoga nisam vidjela da ima veće bolove od Allahova Poslanika ﷺ."

Duplo iskušenje, a i dupla nagrada da se pokaže Ummetu da su najteža iskušenja pretrpjeli poslanici, salavatullahi alejhim ves-selamuhu edžme'in, zatim dobri ljudi i njima slični i njima slični.

Usame ibn Zejd ؓ je došao tog dana kod Poslanika ﷺ pred smrt, a kod njega su bili Abdullah ibn Mes'ud ؓ i Aiša, radijallahu anha, pa kaže: "Došao sam kod Poslanika ﷺ, a on nije mogao da priča i vidio sam da diže svoje ruke prema nebu i da ih spusti na mene, te sam shvatio da moli Allaha ﷻ za mene." Poznato je da je Poslanik ﷺ najviše volio Zejda ibn Harisa ؓ i njegovog sina Usamu ibn Zejda ؓ.

Prenosi Aiša, radijallahu anha, posljednje trenutke života Allahovog Poslanika ﷺ: "Toliko su ga snažili bolovi da u jednom momentu ništa nije znao za sebe i onda bismo ga pokrivali čaršafom po licu, pa kada bi mu malo bilo bolje otkrili bi mu lice."

U ovakvim momentima, u odlasku sa ovog svijeta, najbolji čovjek koji je živio na ovoj Zemlji, čijim će sebiom milijarde ljudi ući u Džennet – ostavlja oporuku i kaže: "Allah ﷻ prokleo židove i kršćane, uzeli su kaburove svojih poslanika za mesdžid."

Aiša, radijallahu anha, kaže: "Vidjela sam Allahovog Poslanika ﷺ u tim posljednjim momentima, bila je pokraj njega posuda sa vodom, pa je on uzimao iz posude vode i stavljao sebi po čelu, rashlađivao se i onda govorio: "La ilahe illallah, zaista, smrt ima svoje bolne muke; Gospodaru, pomoz mi u ovim mojim smrtnim mukama, olakšaj mi." Pa je rekao u ovim momentima: "Oni koji su poslušni Allahu i Poslaniku bit će u društvu vjerovjesnika, i pravednika, i šehida, i dobrih ljudi, kojima je Allah milost Svoju darovao. A kako će oni divni drugovi biti!" (En-Nisa', 69. ajet) Kaže Aiša: "Uzela sam Allahovog Poslanika ﷺ i naslonila sam ga sebi na prsa." Ona se inače hvalila da je Poslanik ﷺ umro naslonjen na njene noge i između njenih ruku.

U predaji koja se prenosi od Aiše, radijallahu anha, koja kaže: »Od blagodat Allaha ﷻ prema meni jeste to što je Allahov Poslanik ﷺ preselio u mojoj kući, nagnut na mene. Također, jedna od blagodat jeste i ta što je Allah ﷻ u posljednjim momentima njegovog života spojio moju i njegovu pljuvačku.«

U pojašnjenju ove predaje stoji da je došao Abdurrahman ibn Ebi Bekr ؓ, brat od Aiše, radijallahu anha, dok je Poslanik ﷺ bio nagnut uz nju.

Kaže Aiša, radijallahu anha: "Poslanik ﷺ je pogledao misvak kojeg je držao Abdurrahman ؓ, te sam shvatila da želi misvak. Zatim sam otkinula svojim zubima gornji dio misvaka i očistila ga, tako da je Allah ﷻ spojio moju i Poslanikovu ﷺ pljuvačku."

Posljednje riječi Poslanika ﷺ su bile: »Gospodaru, smiluj mi se i daj mi da se pridružim u najveći stepen Dženneta.«

Kaže Ummu Seleme, radijallahu anha, koja je došla neposredno nakon izlaska duše Allahovom Poslaniku ﷺ: "Bila sam stavila ruku na njegova prsa i sedmice su prolazile, a na mom dlanu se osjetio miris miska." Kako i ne bi kad je on ﷺ bio najodabranije biće Allahu ﷻ.

Čovjek čijim sebiom je Allah ﷻ uputio milijarde ljudi da zasluže sreću na dunjaluku i Ahiretu. Zato musliman mora da voli Poslanika ﷺ više od samog sebe, jer zamislite koliko je pravo čovjeka, čiji je uzrok da čovjek zasluži sreću na dunjaluku i Ahiretu. Zbog toga je ashabima ؓ teško pala smrt Allahovog Poslanika ﷺ i nema veće nesreće za ovaj Ummet, osim smrti Poslanika ﷺ.

Enes ؓ, opisujući smrt Allahovog Poslanika ﷺ, kaže: "Onoga dana kada je došao Allahov Poslanik ﷺ u Medinu bila je u sjaju i nikad nije bila ljepša i svjetlija, međutim, kada je preselio Poslanik ﷺ, nikad nije bila mračnija."

Kaže Ummu Ejmen, radijallahu anha, kada su došli Ebu Bekr i Omer: "Ja sam zaplakala." Pa su joj rekli: "Allahovom Poslaniku ﷺ je bolje na Ahiretu." Kaže Ummu Ejmen, radijallahu anha: "Ne plačem ja zbog toga, nego plačem zato što je prekinut Vahj." ⁶

⁶ Objava.

Kada je umro Allahov Poslanik ﷺ Omer Ibn el-Hattab ؓ je ustao u mesdžidu i počeo da priča ljudima, te je izvadio sablju i rekao: "Ko kaže da je Allahov Poslanik ﷺ umro odrubit ću mu glavu. Ovo je iskušenje od Allaha ﷻ da se vidi šta će reći munafici, zatim kaže: "Ovo je slučaj isti kao i sa Musaom ؑ, kada ga je Allah ﷻ pozvao na Sinaj."

Kaže Omer ؓ: "Poslanik ﷺ će se vratiti i ko bude rekao da je Poslanik ﷺ umro ubit ću ga." Iz tolike ljubavi prema Poslaniku ﷺ Omer ؓ nije mogao vjerovati da je on ﷺ umro. Zatim je došao Ebu Bekr ؓ i rekao: "Sjedi Omere!" Ali ga on nije slušao.

Ponovio mu je to dva puta, a treći put Ebu Bekr ؓ je otišao na mimber, te je zahvalio Allahu ﷻ i rekao: "O ljudi, ko bude obožavao Muhammeda ﷺ – Muhammed je umro, a ko bude obožavao Allaha ﷻ – Allah ﷻ je vječan i neće nikada umrijeti." Zatim je citirao riječi iz Kur'ana: »A Muhammed nije ništa drugo do Poslanik i prije njega je bilo Poslanika, ako bi on bio ubijen ili umro, zar bi ste se vratili na put, na kojem ste bili.«

Kaže Omer ؓ: "Allah ﷻ će nagraditi one koji Mu zahvaljuju. – Kada sam čuo ove Allahove riječi, kao da sam ih prvi put čuo i izgledalo mi je kao da ih nikad nisam pročitao."

Zaista, ima li smisla ovaj život nakon smrti Poslanika ﷺ, kao što se zna da je bježanje ashaba ؓ sa bojnog polja vijest da je Allahov Poslanik ﷺ ubijen?!

Navest ćemo neke primjere ljubavi ashaba ؓ prema Poslaniku ﷺ: ljubav Ebu Džudane ؓ koji je postavio svoje tijelo da gađaju njega umjesto u Poslanika ﷺ, zatim slučaj Ebu Talhe ibn Ubejdullaha ؓ koji je svojom rukom štitio Allahovog Poslanika ﷺ, te mu je ruka ostala nepokretna.

Također ćemo navesti primjer ashaba kojeg su mušrici uhvatili i odveli u Mekku, zatim ga razapeli i počeli da ga muče, pa su ga upitali da li bi volio da Muhammed ﷺ bude umjesto njega – na što im je on odgovorio: "Tako mi Allaha, da trn ubode Allahova Poslanika ﷺ teže mi je od ovoga."

Što se tiče kupanja Allahovog Poslanika ﷺ ogasulili su ga Ibn Abbas, Ali ibn Ebi Talib, Fadl ibn Abbas, Kusaym ibn Abbas i Usame ibn Zejd ؓ kojeg je Poslanik ﷺ mnogo volio. Njih petorica su učestvovali u kupanju Allahovog Poslanika ﷺ, a bili su mu bližnja rodbina.

Kada su htjeli da ga okupaju nisu znali da li da skinu košulju sa njega ili da ga okupaju preko košulje, zbog avreta.

I kada su se razišli oko toga zaspali su, pa kad su se probudili svako od njih osjetio je u srcu da ga trebaju okupati preko košulje.⁷

Nakon što su ga okupali stavili su ga u kefine. Po ovom pitanju Urve ibn Zubejr ؓ prenosi od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik ﷺ zamotan u tri bijele (jemenske) košulje.

Što se tiče dženaze-namaza, ona nije klanjana u džematu, nego ponaosob. A klanjana je na mjestu gdje je umro, tj. u kući Aiše, radijallahu anha. Prvo su klanjali ljudi, pa onda žene i djeca.

Ovo je od odlika samo Allahovih poslanika, salavatullahi alejhim ves-selamuhu edžme'in, i ulema kaže da je smisao toga kako bi što više doveli Allahu ﷻ za Poslanika ﷺ.

Dženaza Allahovog Poslanika ﷺ je klanjana čitav ponedjeljak – od prije podne sve do navečer, odnosno do utorka, do akšam-namaza.

Allahov Poslanik ﷺ je ukopan u utorak navečer poslije akšam-namaza. Po pitanju ukopavanja Allahovog Poslanika ﷺ ashabi ؓ su se razišli gdje da ga ukopaju, jedni su rekli: "Ukopat ćemo ga u Bekiji." A drugi su rekli: "Ukopat ćemo ga u mesdžidu."

Zatim je Ebu Bekr ؓ rekao: "Čuo sam Allahova Poslanika ﷺ da je rekao da se svaki poslanik ukopava tamo gdje ispusti dušu."

Ovo je bio presudni razlog i argument da ukopaju Allahovog Poslanika ﷺ u kući Aiše, radijallahu anha, a kuća je bila nasuprot mesdžida.

U kabur su ga spustili: Ali ibn Ebi Talib, Abbas i Fadl ؓ.

⁷ Bilježi Ibn Kesir, rahimehullah, u djelu *El-Bidaje ven-nihaje* od Abdullaha ibn Zubejra ؓ.

Davanje prisege četvorici halifa

Ebu Bekrova ﷺ prisega

Prisega se daje halifi (imamu) jednog naroda koji ima za sobom instituciju koja se zove država, a koja ima državne institucije, kao što su: policija, vojska, sud, itd. i koja može da provodi Allahove ﷻ propise, tj. ima snagu i moć da provede ono što su Allah ﷻ i Njegov Poslanik ﷺ naredili. O obaveznosti davanja beje⁸ došla je naredba u Kur'anu i Sunnetu, kao što kaže Allahov Poslanik ﷺ u jednom hadisu: "Ko umre, a ne bude imao beje za vratom, umrijet će džahilijetskom⁹ smrću."

Međutim, zbog pogrešnog razumijevanja ove stvari, značenje ove beje je preokrenuto i protumačilo se kao obavezno davanje prisege određenim ljudima koji vode neke islamske pokrete i organizacije. Čak su citirali kur'anski ajet: "O vi, koji vjerujete, pokoravajte se Allahu, pokoravajte se Poslaniku i onima koji vas predstavljaju."

Govorili su da je muslimanu davanje prisege, jednom vodi određenog džemata, fard,¹⁰ što je velika greška, i bilo je došlo do razilaženja među muslimanima zbog pogrešnog razumijevanja ove stvari.

Što se tiče davanja prisege ashabi ﷺ su postavljali uvjet, a to je da izaberu najboljeg od svih njih. Nakon smrti Poslanika ﷺ 12. rebiu-l-evvela 11. g.p.H. muslimani su izabrali Ebu Bekra ﷺ za halifu, prije nego je sunce zašlo nad Medinom.

Ebu Bekr ﷺ je izabran za halifu prije nego je Allahov Poslanik ﷺ bio zakopan.

Kažu učenjaci historije Islama da je Poslanik ﷺ bio ukopan u utorak, tj. u noć od srijede, a Ebu Bekr ﷺ je bio izabran za halifu u ponedjeljak, prije nego je sunce zašlo.

Samo davanje prisege prije ukopa Allahovog Poslanika ﷺ govori da je prisega velika stvar, koja se vidi i u današnjem vremenu, jer muslimani nemaju svoje države i postali su lahak plijen nevjernicima.

U hadisu kojeg prenosi Ubejdullah ibn Abdullah ﷺ od Abdullaha ibn Abbasa ﷺ, koji govori kakvo je bilo davanje prisege Ebu Bekru ﷺ, pa kaže Ibn Abbas ﷺ da je bio na posljednjem hadždžu kojeg je učinio Omer ibn Hatab ﷺ u svom hilafetu na Mini, i kaže Ibn Abbas ﷺ da je bio sa Abdurrahmanom ibn Aufom ﷺ na Mini, na hadždžu i Ibn Abbas ﷺ je preslušavao Abdurrahmana koji je učio Kur'an, pa je rekao Abdurrahman Ibn Abbasu: "Došao je čovjek Omeru ﷺ na Mini i rekao mu: "O vladaru pravovjernih, doista jedna osoba kaže čim bi umro Omer ibn Hatab ﷺ ja bih dao prisegu tom i tom." Pa se Omer ﷺ naljutio, a naljutio se zbog toga što je to bila samovolja tog muslimana, a to znači cijepanje muslimana i razilaženje. Pa je Omer ibn Hattab ﷺ rekao: "Noćas ću ja ustati ovdje na Mini i održati hutbu po pitanju ove stvari." Tj. biranje halife po svojoj želji.

Jer u hadisu Allahovog Poslanika ﷺ se kaže: "Ako se pojave dva emira muslimana ubijte jednog." I ovaj hadis je Abdullah ibn Omer ﷺ rekao Muaviji ﷺ kada je došao u Medinu, a zatim otišao u Mekku i tražio od Abdullaha ibn Omera ﷺ da dâ prisegu njegovom (Muavijinom) sinu, još za vrijeme njegovog života, jer Muavija ﷺ je vidio da su tri ličnosti među muslimanima: Abdullah ibn Omer ﷺ, Hasan ﷺ i Abdullah ibn Zubejr ﷺ, i da će muslimani krenuti kada krenu ova trojica ashaba ﷺ, pa mu je rekao Abdullah ibn Omer ﷺ: "Ti sa sebe skini hilafet, a ja ću dati prisegu tvome sinu Jezidu."

Međutim, Abdurrahman ibn Auf ﷺ je spriječio Omera ibn Hattaba ﷺ i posavjetovao ga, rekavši: "Nemoj ništa govoriti o tome što si čuo, jer ovdje ima ljudi koji neće razumijeti to što govoriš, jer ovo su krupne stvari." Iz ovog se uzima pouka da se ne smije sve govoriti pred svim ljudima, npr. određene šeri'atske propise, jer ima ljudi koji ne poznaju vjeru i ne mogu shvatiti takve stvari, primjer da kažeš čovjeku da je dozvoljeno oženiti tetičnu, kao što kaže Allah ﷻ za beduine:

⁸ Prisege

⁹ Paganska smrt.

¹⁰ Stroga obaveza.

"Beduini su najveći nevjernici i najgori licemjeri, i razumljivo je što ne poznaju propise koje Allah Svome Poslaniku objavljuje. A Allah sve zna i mudar je." (Et-Tewbe, 97. ajet)

Jedna od Allahovih ﷺ mudrosti jeste i to što je izabrao Svog Poslanika ﷺ iz Mekke, tj. iz grada, kao što kaže Allahov Poslanik ﷺ u jednom hadisu: "Neće čovjek pričati neke stvari, nekom narodu, a da taj njegov govor neće biti za neke ljude fitna, jer ga neće shvatiti." Zbog toga je Omer ibn Hattab ﷺ odgodio svoj govor dok nisu došli u Medinu. Kaže Abdurrhman ibn Auf ﷺ: "Kada je došla prva hutba požurio sam da sjednem što bliže mimbere." – Našao je u džamiji Se'id ibn Zejda ﷺ i rekao mu: "Slušaj pažljivo, danas će Omer ibn Hattab ﷺ govoriti velike stvari." Zatim je Omer ibn Hattab ﷺ rekao: "O ljudi, sad ću vam reći riječi, Allah ﷻ mi je odredio da ih kažem, ne znam da li je neko drugi rekao ove riječi prije mene." Pa kaže: "Ko bude dobro shvatio, dobro i jest, neka ih priča, a ko ne bude dobro shvatio, ja mu ne dozvoljavam da ih priča onako kako ih je on shvatio!"

Allah ﷻ je poslao Muhammeda ﷺ sa istinom (hakkom) i objavio Knjigu, Kur'an, i u toj Knjizi (Kur'anu) je bilo ajeta koji su izbrisani, a mi smo ih učili i provodili, pa se bojim da neće doći generacija koja će reći: "Mi nismo našli kamenovanje u Kur'anu, pa neće izvršavati taj propis."

Zatim je Omer ﷺ rekao: "Neka nikog od vas ne zavara stvar." – "da je davanje beje Ebu Bekru bila iznenada i između male skupine ljudi", što je, doista, i istina, ali Allah ﷻ je ovim zaštitio muslimane od velikog zla.

Pa kaže Omer ﷺ: "Kada je umro Poslanik ﷺ iskupile su se sve ensarije u pleme Sakika, a koje se nalazilo nedaleko od mesdžida Allahovog Poslanika ﷺ i htjeli su da izaberu halifu, nekog od njih, međutim, muhadžiri su htjeli da izaberu Ebu Bekra ﷺ." Zatim Omer ﷺ nastavlja i kaže: "Pa smo ja i Ebu Bekr ﷺ požurili među muslimane da se među njima ne bi desilo rasulo, jer je umro Poslanik ﷺ i to je bio veliki udar za muslimane."

Pa kaže Omer ﷺ: "Došli smo u pleme Sakika, gdje su bile ensarije i ugledali smo čovjeka koji je bio prekriven, pa smo pitali: "Ko je taj čovjek?" – a oni su rekli da je to Sad ibn Ubade, (vođa Hazredža), koji je imao groznicu."

Zatim je ustao jedan od ensarija i počeo da priča: "Mi smo ensarije, pomagači Allahovog Poslanika ﷺ i mi smo većina, a vi muhadžiri ste manjina."

I kaže ovaj ensarija: "I pored toga što ste manjina, došli ste ovdje i želite da uzmete naše pravo."

Kaže Omer ﷺ, kada je ušutio ovaj ensarija, htio sam da nešto kažem i bio sam pripremio šta ću da reći, međutim, Ebu Bekr ﷺ mi je rekao: "Polako Omere, stani!" A zatim je on počeo da priča.

Kaže Omer ﷺ: "Tako mi Allaha, sve što je on spomenuo to sam i ja htio da kažem, samo što je on daleko bolje rekao, nego što sam ja htio da kažem."

A zatim je Ebu Bekr ﷺ rekao: "To što ste vi rekli o ensarijama, to je tačno i to je istina, ali treba da znate da Arapi, koji žive na ovom Arabijskom poluotoku, nikada nisu znali da prvenstvo pripada ikom, osim Kurejšijama." Jer su Kurejšije najstarije i najpoznatije na Arabijskom poluotoku – i kaže: "Izaberite jednog od ove dvojice ljudi, tj. Omera i Ebu Ubejde ibn Džeraha!"

Zatim Omer ﷺ kaže: "Tako mi Allaha, bilo bi mi draže da mi neko odsječe vrat, nego da prihvatim hilafet ispred Ebu Bekra ﷺ."

Međutim, kada je Ebu Bekr ﷺ završio sa svojim govorom, ustao je Habab ibn Munzir i rekao: "Treba da bude jedan emir od vas i jedan od nas."

Pa kaže Omer ﷺ, kada je Habab ibn Munzir završio sa govorom: "Ustao sam i dao prisegu Ebu Bekru, a zatim su i ensarije ustale i dale prisegu Ebu Bekru ﷺ." Ovo se zove uža prisega međutim, desila se i velika, odnosno opća prisega koja je bila sutradan u mesdžidu Allahovog Poslanika ﷺ.

Kaže Omer ﷺ: "Nisam vidio da su se muslimani inačemu drugom ujedinili, kao što su to uradili na prisegi Ebu Bekra ﷺ." Kada je Ebu Bekr ﷺ držao hutbu kao halifa ljudi su dolazili i davali mu prisegu, pa je Ebu Bekr ﷺ upitao: "Gdje je Ali ibn Ebi Talib?" Pa je Alija ﷺ rekao: "O emiru-l-mu'minin, ovdje sam."^{11[11]}

^{11[11]} A šiije kažu da je Ebu Bekr ﷺ preoteo hilafet od Alije ibn Ebi Taliba ﷺ, što nije tačno i što se vidi u hadisu kojeg bilježi Muslim, rahimehullah, u svome Sahihu.

Prisega Omera ibn Hattaba ﷺ

Kad je u pitanju dolazak Omera ﷺ za halifu, jasno se vidi da je prethodni halifa ostavio oporuku koga ostavlja za nasljednika, tj. halifu.

Iz ovoga vidimo, da je jedan od načina dolaska za halifu, oporuka i da je halifa onaj koji je najbolji u islamu.

Tako, kada se Ebu Bekr ﷺ razbolio i osjetio da mu se bliži kraj, pozvao je Abdurrahmana ibn Aufa ﷺ i upitao ga šta on misli o Omeru ibn Hattabu ﷺ, pa mu je Abdurrahman ﷺ odgovorio: "Omer je bolji od onoga što ti misliš o njemu, međutim, Omer ima jednu osobinu, a to je žestina."¹²

Pa je rekao Ebu Bekr ﷺ: "On je strog zato što sam ja blag, međutim, kad on preuzme ovu stvar (hilafet) i kad pređe u njegove ruke, nema sumnje da će on omekšati." Što se i desilo.

Jer je Omer ﷺ na prvoj hutbi otpočeo sa dovom i rekao: "Moj Gospodaru, ja sam strog, pa me učini blagim prema mojim podanicima, ja sam škrt pa me učini darežljivim."

Tako je Ebu Bekr ﷺ pozvao Osmana ﷺ da napiše oporuku i u njoj oporuči da Omer ﷺ bude halifa poslije njega.¹³

Jer Ebu Bekr ﷺ nije nikoga ostavio iz svoje porodice da bude halifa, iako se zna da je on ﷺ imao sinove, međutim, nije oporučio nikom od njih da budu emiri muslimana.

Također Omer ibn Hattab ﷺ kada je bio ranjen, rekli su mu ashabi ﷺ da ostavi oporuku Abdullahu ﷺ, na što je Omer ﷺ rekao: "Nikada, dosta je jedan od Hattabove porodice da bude pitan pred Allahom ﷻ za islamski Ummet."

Osman ﷺ je došao i napisao ovo pismo u kojem je Ebu Bekr ﷺ rekao: "Ovo je posljednje što piše Ebu Bekr ﷺ i što poručuje muslimanima u zadnjim danima svog života, a u prvim danima i prvoj stepenici ahiretskog života." Zatim je pao u nesvijest, te je ponovo došao svijesti.

Međutim, kada je Ebu Bekr ﷺ pao u nesvijest, Osman ﷺ se pobojavao da on ﷺ ne umre, pa je Osman ﷺ bez dozvole Ebu Bekra ﷺ napisao: "Ja vam ostavljam za halifu Omera ﷺ i ne vidim boljeg i sposobnijeg od njega!" Pa kada se Ebu Bekr ﷺ probudio pitao je Osmana ﷺ šta je napisao, pa je on ﷺ pročitao, a Ebu Bekr ﷺ je rekao: "Allahu ekber!" Jer je Osman ﷺ napisao ono što je on ﷺ mislio.

Što se tiče Osmana ﷺ on je došao nakon smrti Omera ﷺ. Kao što se zna da je Omer ﷺ ranjen nožem na sabah-namazu, a ranio ga je Ebu Lu'lu el-Medžusi, koji je tad ranio još veliki broj muslimana u mesdžidu, jer je bio mrak, a zatim su ga muslimani opkolili i on je tad ubio sam sebe.

Omera ibn Hattaba ﷺ su odnijeli kući, te su pozvali doktora, pa mu je doktor rekao da popije mlijeko, koje je mu je izašlo na utrobu, i onda mu je doktor rekao: "Oporuči, Omere ibn Hattab ﷺ!"

Prisega Osmana ibn Affana ﷺ

Nakon pogibije Omera ﷺ hilafet je ostao među šestoricom, a to su: Osman ibn Affan ﷺ, Alija ibn Ebi Talib ﷺ, Abdurrahman ibn Auf ﷺ, Sa'd ibn Ebi Vekkas, Talha ibn Ubejdullah ﷺ, Zubejr ibn Avvam ﷺ – da oni glasaju među sobom za halifu.

Rekao je Omer ﷺ: "Ako glasovi budu tri prema tri, da onda njegov sin Abdullah ﷺ ima pravo glasanja, ali da on nema pravo da bude izabran."

Ovdje je bio Se'id ibn Zejd ﷺ koji je bio jedan od obradovanih Džennetom, međutim, Omer ﷺ nije dao da on bude u ovoj šuri, jer je on bio zet Omera ﷺ.

Navodi se da je Omer ﷺ oporučio Migdadu ﷺ da se – ukoliko ne budu mogli odlučiti ko će od njih šestorice biti halifa – sva šestorica ubiju i da onda muslimani sebi biraju halifu.

¹² Jer žestina nije poželjno svojstvo za onoga koji vodi jedan narod.

¹³ Što znači da je dozvoljeno u Islamu, i da je priznata vlast da vladar oporuči nekog iza sebe, s tim da je velika razlika između ove osobine, kojom su išle četvorica halifa, i putem kojim su kasnije išli islamski vladari.

Što nam govori kolika je veličina hilafeta i da mora neko biti vladar muslimanima koji će voditi i ujediniti njihovu riječ.

Sve ovo upućuje na jedinstvo muslimana, te da nevjernici nisu mogli da urade Islamu i muslimanima ništa, dok su imali ovo zajedničko kormilo koje je vodilo muslimane, i da su nevjernici došli muslimanima glave u mnogim situacijama onda kada su muslimani izgubili svoje emire (halife).

I kada je muslimanska krv bila najjeftinija, onog momenta kad muslimani nisu mogli pomoći muslimanima u Rusiji, niti muslimanima u istočnoj Evropi, Španiji itd.

I kad je islamski svijet postao 60 država i 60 kraljeva. Petorica ovih ashaba su se sastali u kući Misver ibn Nahrena, osim Talhe ibn Ubejdullaha ؓ, jer on nije bio u Medini, međutim, sa njima je bio Abdullah ibn Omer ؓ, jer je on bio u šuri za biranje halife.

Kada su se sastali, Abdurrahman ibn Auf ؓ je rekao: "Ima li neko od vas da samovoljno napusti šuru?" Tj. da ne želi da bude halifa.

Zatim je Abdurrahman ibn Auf ؓ rekao: "Ja sam prvi koji ne želi da učestvuje u izboru za halifu, mada je on ؓ imao najviše šanse da bude halifa." Jer mu je Se'id ibn Zeid ؓ rekao: "Mi te vidimo kao halifu." Međutim, Abdurrahman ibn Auf ؓ se bojao ko je taj koji može da začepi vrata fitne poslije Omerove ؓ smrti.

Kao što je poznato u hadisu kojeg bilježi Muslim, rahimehullah, a kojeg prenosi Huzejfe ibn Jeman ؓ: "Omer ؓ je zatražio od Huzejfe ؓ da ispriča nešto o fitni koja će zadesiti muslimane poslije smrti Allahovog Poslanika ﷺ, pa je on počeo da priča o predznacima Sudnjeg dana, a on ؓ je rekao: "Ne pitam te o tome, već o drugim fitnama?!" – pa je Huzejfe ؓ počeo da priča, da je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "U mom Ummetu ima čovjek koji će zatvoriti vrata fitne, ali će ta vrata biti razbijena." Pa je Omer ؓ upitao Huzejfe ؓ: "Hoće li ta vrata biti otvorena ili razbijena?" Kaže Huzejfe ؓ: "Razbijena." A Omer ؓ je rekao: "To znači da se više nikad neće zatvoriti." Pa je Omer ؓ upitao: "Ko je taj?" A Huzejfe ؓ je rekao: "To si ti Omere ؓ."

Zaista, za njegovo vrijeme nije bilo fitne, nije bilo razilaženja i nije bilo problema. Nakon njegovog ubistva došle su fitne koje je Poslanik ﷺ nagovijestio da će doći, i to je mu'džiza Poslanika ﷺ, i to je Allahova ﷻ zakonitost i kader ovom Ummetu.

Pa je Abdurrahman ibn Auf ؓ upitao Ali ibn Ebi Taliba ؓ: "Koga predlažeš za halifu?" On je rekao: "Osmana ibn Affana ؓ."¹⁴ A zatim je Abdurrahman ibn Auf ؓ otišao do Osmana ؓ i upitao ga: "Ako te ja ne bi predložio za halifu, koga ti predlažeš?" Pa je Osman ؓ rekao: "Predlažem Ali ibn Ebi Taliba ؓ." Tada je Abdurrahman ؓ otišao i pitao sve muslimane koje je sreo koga će izabrati za halifu, čak je i žene pitao, pa je nakon tri dana podnio izvještaj i rekao: "Nisam vidio da iko smatra ravnog Osmanu ؓ." Nakon čega je Osman ؓ izabran za halifu.

Bitka na Jermuku

Priprema pred ovu bitku trajala je mjesec dana sa muslimanske i sa vizantijske strane. Pred ovu bitku Halid ibn Velid ؓ se vratio sa istočnog ratišta sa osam stotina ashaba ؓ, među kojima je bilo stotinu učesnika Bedra.

Prije ove bitke vizantijski kralj je bio na hadždžu,¹⁵ pa su ga obavijestili o dolasku muslimanske vojske, a on im je rekao: "Teško vama, ovo su pristalice nove vjere, i vi se nećete lahko boriti sa njima." Zatim im je rekao: "Bolje nam je da se pokorimo, tako što ćemo potpisati ugovor o nenapadanju." Te im je rekao da naprave ugovor sa muslimanima, da uzimaju porez sa pola Šama i tako sačuvaju drugu polovinu.¹⁶ Međutim, kada su Vizantijci čuli za ovaj prijedlog, razbjegli su se od straha. Što se tiče ovog prijedloga hafiz Ibn Kesir, rahimehullah, je rekao da su

¹⁴ Što je još jedan od argumenata na odgovor šijijama koji kažu da je od Alije ؓ preuzet hilafet nepravedno.

¹⁵ Kršćani su obavljali hadždž u Kudsu.

¹⁶ Ta druga polovina je od Antakije do Konstatinije.

oni to odbili zbog toga što nisu imali besiru,¹⁷ pa je Herakl poslao špijune da izvide, i kada su se vratili rekli su da su vidjeli muslimane kako su noću u 'ibadetu, a po danu poste, i rekli su: "Oni su jednaki kod svog kralja." – "Kada bi sin od kralja ukrao nešto, odsjekli bi mu ruku."

Što se tiče broja vizantijske vojske, imaju tri predaje:

- 1) U prvoj predaji se kaže da je bilo dvije stotine hiljada vizantijaca.
- 2) U drugoj predaji se kaže da je bilo dvije stotine i četrdeset hiljada.
- 3) U trećoj predaji se kaže da ih je bilo sto dvadeset hiljada boraca.

A što se tiče muslimanske vojske bilo ih je dvadeset četiri hiljade. Ima predaja koje govore da ih je bilo trideset i šest hiljada, ali tačan broj je davadeset četiri hiljade.

Vizantijci su iskoristili pleme koje se zvalo Gasan koji su bili porijeklom Arapi, i bilo ih je jedanaest hiljada, a borili su se za nacionalnost, te su ih Vizantijci postavili naprijed na desno krilo, jer su znali vrline muslimana. Međutim, sve ove spletke koje su Vizantijci skovali bile su uzaludne, jer se nisu mogli boriti sa Allahovom ﷺ vojskom.

Bilježi Buhari, rahimehullah, u svome Sahihu slučaj Zubejra ibn Avvama ؓ koji je bio izuzetno hrabar – navodi se da su se ashabi ؓ zaustavili pred vizantijskom vojskom i počeli da odmjeravaju jedni druge, zatim je izašao Zubejr ibn Avvam ؓ pred muslimansku vojsku i pitao ko će mu dati prisegu da će se boriti do smrti, pa je izašlo trideset ljudi koji su se borili do smrti.

Zatim se Zubejr ponovo vratio pred muslimansku vojsku, te im postavio isto pitanje, pa je opet izašlo trideset ljudi, te je Zubejr ponovo otišao i borio se dok i ova skupina nije izginula, pa se ponovo vratio i postavio isto pitanje, pa je opet izašlo trideset ljudi, i kada su i ovi izginuli on se vratio i ponovo pitao ko će ići sa njim u borbu do smrti, tad se niko nije javio. Zubejr ؓ je potom krenuo sam da se bori i kad su ashabi ؓ vidjeli kako on sam ode i oni tad krenuše za njim. U ovom slučaju se spominje da je Zubejr¹⁸ ؓ sam prošao kroz čitav red vizantijske vojske, te da je znao da se bori sa dvije sablje, i da je izašao iz ove Bitke sa mnogo rana. U ovoj Bici su muslimani pobjedili i tom prilikom nanijeli velike gubitke Vizantijcima i zauzeli čitav Šam.

Pouka ove bitke je da bilo koje udruženje, na bilo kakvoj osnovi, a ne na osnovi vjere u Allaha ﷻ, biva uzaludno i biva osuđeno na propast.

Priča o jednom beduinu

Ovaj događaj se desio za vrijeme Ebu Bekra ؓ i Halida ibn Velida ؓ. U vremenu Allahovog Poslanika ﷺ čuo je jedan od beduina (ashab) po imenu Suvejd ؓ da će muslimani osvojiti Perziju, pa je ovaj beduin pitao ako nekada osvoje Vizantiju da mu Poslanik ﷺ da kraljevu kćerku koja se zvala Kerama, a koja je bila poznata po ljepoti. Pa je Allahov Poslanik ﷺ rekao: "Ako budeš živ ja ću ti je pokloniti." I kada je Halid ibn Velid ؓ krenuo na Vizantijce, nakon Bitke na Jemami, krenuo je i ovaj beduin sa njim. Vizantijci su pristali da muslimanima daju određeni dio teritorije i da potpišu ugovor sa Halidom ibn Velidom ؓ, međutim, ovaj beduin je došao do Halida ؓ i rekao da mu je Allahov Poslanik ﷺ obećao pokloniti kćerku od vizantijskog kralja. Zatim je Halid ibn Velid ؓ rekao da mora ispoštovati vasijet Poslanika ﷺ, te je postavio uvjet Vizantijcima da daju kćerku od kralja. Vizantijci nisu odmah htjeli pristati, pa je Halid ibn Velid ؓ rekao: "Ili Kerama ili rat?!" Međutim, ova Kerama je čula za ovo, pa je rekla: "Pustite me da odem, a on kad me vidi, neće me htjeti (jer je već bila stara)." I kada je došla pred ovog beduina, rekla mu je: "Vidiš kako sam stara, reci koliko hoćeš para da se otkupim?" A on je rekao: "Hoću hiljadu dirhema." A

¹⁷ Pronicljivost..

¹⁸ Što se tiče Zubejrovog sina Abdullaha ؓ njemu je rekao Poslanik ﷺ da liči na oca. Također učenjaci spominju da je Abdullah ibn Zubejr ؓ uradio isti ovakav slučaj u Bici na Subejtara te da je tom prilikom ubio kralja od te vojske. Također važno je spomenuti da je Abdullah prvo dijete koje je rođeno u Medini.

ona mu lukavo kaza: "Puno je to." A on reče: "Ili hiljadu dirhema ili ropstvo?!" Ona je zatim pristala.

Kad se vratio od nje ashabi su ga upitali: "Šta si uradio sa Keramom?" A on im je rekao da se ona otkupila. Kad su ga upitali: "Koliko ti je dala?" Reče: "Hiljadu dirhema." Pa su oni rekli: "Da si tražio sto hiljada dirhema ona bi ti dala." A beduin upita: "Zar ima veći broj od hiljade?!" Zatim je otišao do Halida ibn Velida رضي الله عنه i požalio mu se, ali mu je Halid rekao: "Dogovor je dogovor."

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ

الْوَهَّابُ ﴿٨﴾

«Gospodaru naš, ne dopusti srcima našim da skrenu, kad si nam već na pravi put ukazao, i daruj nam Svoju milost; Ti si, uistinu, Onaj koji mnogo daruje » Ali Imran 8.

Sadržaj

UVOD	2
Management	4
<i>Vrste managementa</i>	4
<i>Šartovi (uvjeti) uspješnosti vođenja poslova managementa</i>	5
Vrste direktora	5
Osobine uspješnog direktora	5
Djela onih koji su nas pretekli u dobru	6
Načini u upravljanju samim sobom	6
Kako kontrolirati sam sebe?	8
Oblici ne kontroliranja duše	8
Kako liječiti svoju dušu od negativnosti i prolongiranja rada?	9
Petnaest metoda građenja lijepih odnosa sa drugima	9
Sastanci tokom posla	11
<i>Koristi sastanaka</i>	11
<i>Vrste sastanaka</i>	11
<i>Kako da sastanak bude produktivan</i>	11
<i>Faktori uspjeha sastanka u okviru pripreme sastanka</i>	11
<i>Faktori uspjeha tokom sastanka</i>	12
<i>Faktori uspjeha nakon sastanka</i>	12
<i>Razlozi propadanja sastanka</i>	13
Život Allahovog Poslanika ﷺ zadnjih dana života	15
Davanje prisege četvorici halifa	20
<i>Ebu Bekrova ؓ prisega</i>	20
<i>Prisega Omera ibn Hattaba ؓ</i>	22
<i>Prisega Osmana ibn Affana ؓ</i>	22
<i>Bitka na Jermuku</i>	23
<i>Priča o jednom beduinu</i>	24
Sadržaj	26